

Svenska kyrkans samhällsekonomiska bidrag till kultur och kulturarv

Sammanfattning av rapport 2020 09 25

Analysföretaget Ramboll har på uppdrag av Svenska kyrkan tagit fram rapporten *Svenska kyrkans samhällsekonomiska bidrag till kultur och kulturarv*. Enligt de beräkningar som finns i rapporten är det samhällsekonomiska värdet av Svenska kyrkans kulturverksamhet 2,3 miljarder kronor om året. Som jämförelse lyfter rapporten fram att den summan motsvarar mer än hälften av statsbudgetens utgifter för regional tillväxt och mer än en åttondel av statsbudgetens utgifter för kultur.

Utöver detta tillkommer också ekonomiska spridningseffekter på ytterligare 2,7 miljarder kronor.

De två enskilt största områdena är förvaltandet och utvecklandet av det gemensamma kulturarvet och musikverksamheten inom Svenska kyrkan.

Bakgrund och syfte

Svenska kyrkan bedriver kulturverksamhet på en mängd arenor och inom de flesta genrer, som musik, konst, litteratur, scenkonst och film. Det är ett arbete som engagerar såväl professionella utövare som deltagare i olika verksamheter och konsumenterna av det stora utbudet.

Svenska kyrkan förvaltar och tillgängliggör också landets största sammanhängande kulturarv i form av kyrkobyggnaderna med inventarier. Sammantaget gör detta Svenska kyrkan till en av landets största aktörer inom kulturens område.

Svenska kyrkans kulturverksamhet finansieras till största delen av medlemsavgifter. Med ett krympande medlemsantal finns risk att Svenska kyrkan i framtiden inte kommer att kunna erbjuda samma utbud som hittills på kulturens område.

Genom rapporten *Svenska kyrkans samhällsekonomiska bidrag till kultur och kulturarv* har Svenska kyrkan velat ta fram ett kunskapsunderlag som synliggör Svenska kyrkans kulturgärning och värdet av rollen som kulturaktör i samhället. Det är första gången en så omfattande kartläggning gjorts av Svenska kyrkans kulturverksamhet.

Metod

Rapportförfattarna har bland annat använt sig av statistik över besök och deltagande i kyrkans verksamheter, intervjuer med sakkunniga, fallstudier och kalendarier över församlingarnas verksamheter.

Författarna har utgått från att de allra flesta kulturverksamheterna inom Svenska kyrkan är gratis och genomgående jämfört med kostnader för att ta del av liknande verksamheter i regi av andra aktörer.

Rapporten tar också upp sådant som omkostnader i samband med medverkan i sammanhang som mässor och festivaler, liksom anslag, ersättningar, värdet av kyrkans kyrkomusikaliska utbildningar samt olika produkter och tjänster. Även personalkostnader har tagits med i beräkningarna.

Rapportförfattarna lyfter fram att det finns flera metodmässiga utmaningar när det gäller att värdera kultur i ekonomiska termer, såsom brist på data och statistik och att det saknas etablerade metoder och jämförelsematerial för att göra denna typ av värderingar. Inte heller immateriella värden, såsom kunskap och sociala värden, värdet av frivilligarbetare eller av att konstnärligt arbete i olika former främjas har kunnat räknas på.

Mot bakgrund av detta konstaterar författarna att många av beräkningarna har brister. De har som en följd av detta valt att genomgående vara restriktiva och snarare underskatta än överskatta det totala värdet av det bidrag till samhällsekonomin som Svenska kyrkans kulturverksamhet står för.

Avgränsningar

Rapportförfattarna konstaterar att i en mening är hela kyrkans verksamhet en konstnärlig praktik och att det inte går skilja mellan andlig och konstnärlig verksamhet. Men nödvändiga avgränsningar har ändå behövt göras. Därför behandlar rapporten inte den konst som främst gestaltas i gudstjänsten, utan fokus ligger på annan kulturell verksamhet. Studien använder sig där av definitionen: *”Alla aktiviteter som är konstnärliga eller bevarar kulturarvet, och de varor och tjänster som produceras för dessa aktiviteter.”*

Tre fallstudier

Som ett komplement till den kvantitativa undersökningen som bygger på insamlat material har också rapportförfattarna besökt tre församlingar/pastorat för att ge en djupare bild av kulturarbetet inom Svenska kyrkan och dess betydelse i det lokala sammanhanget. I samband med besöken har också representanter för kommunen intervjuats om deras bild av Svenska kyrkans bidrag till kulturen på de olika orterna.

Besöken har gjorts i By-Folkärna pastorat, Västerås stift (glesbygd), Tanums pastorat, Göteborgs stift (förort) och S:t Petri församling i Malmö, Lunds stift (storstad).

Områden som ingår i rapporten

I rapporten är Svenska kyrkans kulturella verksamhet indelad i sju olika områden. Författarna går igenom arbetet inom dessa samt beskriver hur vart och ett av dem bidrar till den svenska samhällsekonomin.

De sju områdena är:

- 1) Förvaltandet och utvecklandet av kulturarvet
- 2) Musikverksamheten
- 3) Konstnärlig verksamhet
- 4) Scenkonst

5) Litteratur

6) Film, radio och digital media

7) Kulturstipendier och personal

Område 1: Kulturarvet – 1,7 miljarder kronor

Rapporten visar att det enskilt största samhällsekonomiska bidraget i Svenska kyrkans kulturarbete är förvaltandet och utvecklandet av det kyrkliga kulturarvet. Totalt beräknas värdet av detta uppgå till 1,7 miljarder kronor.

Beräkningarna bygger på:

- * Värdet av att kyrkor vårdas och är i drift (inklusive personalkostnader), 1,585 miljarder.
- * Värdet av att kunskap om byggnadsvård används och utvecklas, 51,7 miljoner.
- * Värdet av kyrkorna som besöksmål och visningar som hålls i dem, 29,3 miljoner.
- * I beräkningarna har inte de sociala värdena av att kyrkan som historisk byggnad är öppen för alla och gratis att besöka tagits med.

Område 2: Musikverksamheten – 375 miljoner kronor

I rapporten uppskattas det totala värdet av Svenska kyrkans musikverksamhet till 375 miljoner kronor.

Beräkningarna bygger på värdet av:

- * Körverksamhet, 122,1 miljoner.
- * Anställda kyrkomusiker, 64,1 miljoner.
- * Konserter, 62 miljoner.
- * Musikgudstjänster, 88 miljoner.
- * Utbildning och undervisning, 7,3 miljoner.
- * Enskilda instrumentensembler, 1,2 miljoner.
- * Upphovsrättslig ersättning, 13,8 miljoner.
- * Musik i öppen kulturell verksamhet, 16,4 miljoner.

Område 3: Konstnärlig verksamhet – 57,8 miljoner kronor.

I rapporten uppskattas det samlade värdet av Svenska kyrkans verksamheter inom bildkonst, utställningar och konsthantverk till 57,8 miljoner kronor.

Beräkningarna bygger på värdet av:

- * Bildkonst i öppen verksamhet, 5,3 miljoner.
- * Svenska kyrkans bildbank Ikon, 0,5 miljoner.
- * Vernissager, 6,1 miljoner.
- * Sömnad i öppen verksamhet, 6,4 miljoner.
- * Syföreningar, 39,5 miljoner.
- * I beräkningarna har inte värdet av kyrkans inköp av konst i olika former och spridningseffekterna av detta tagits med.

Område 4: Scenkonst – 6,2 miljoner kronor.

I rapporten uppskattas värdet av scenkonst inom Svenska kyrkan till 6,2 miljoner kronor.

Beräkningen bygger på:

- * Scenkonst i öppen verksamhet, 6,2 miljoner.
- * I beräkningarna har inte värdet av scenkonstföreställningar i kyrkans regi tagits med på grund av brist på tillräcklig information om sådana.

Område 5: Litteratur – ca 119 miljoner kronor.

I rapporten uppskattas värdet av Svenska kyrkans bidrag till litteratur och publicistisk verksamhet till ca 119 miljoner kronor.

Beräkningarna bygger på:

- * Svenska kyrkans webbshop, 12,5 miljoner.
- * Bok- och tidningsverksamhet, 105 miljoner.
- * Bokmässor och antologier, 1,9 miljoner.
- * I beräkningarna har inte värdet av Svenska kyrkans öppna verksamhet inom litteratur, som författaraftnar och bokcirkelar tagits med.

Område 6: Film, radio och digital media – ca 2 miljoner kronor.

I rapporten beräknas värdet av Svenska kyrkans verksamhet inom film, radio och digital media till ca 2 miljoner kronor.

Beräkningarna bygger på:

- * Produktion av film, radio och digital media, 1,7 miljoner.
- * Stöd till filmarbete inklusive filmpris, 0,2 miljoner.
- * Filmrelaterade gruppaktiviteter, 0,2 miljoner.

Område 7: Kulturstipendier och personal – ca 66 miljoner kronor.

I rapporten uppskattas värdet av Svenska kyrkans kulturstipendier, samt värdet av anställda som på olika sätt arbetar med kulturfrågor inom Svenska kyrkan till ca 66 miljoner kronor. Personal som specifikt arbetar med fastigheter och kulturarv är inte medtagna i siffran.

Beräkningarna bygger på:

- * Kulturstipendier, 0,6 miljoner.
- * Personal som arbetar med kultur, 65,4 miljoner.

Spridningseffekter av kulturarbetet inom Svenska kyrkan – 2,7 miljarder kronor och 6 300 arbetstillfällen.

I ett avslutande kapitel i rapporten påtalar författarna de spridningseffekter inom den övriga ekonomin som Svenska kyrkans kulturverksamhet har. Det ekonomiska värdet av dessa spridningseffekter beräknas till ca 2,7 miljarder kronor. Totalt skapas drygt 6 300 arbetstillfällen genom kyrkans kulturella verksamhet.

Spridningseffekterna uppstår genom att Svenska kyrkan köper varor och tjänster som leder till efterfrågan inom andra delar av ekonomin. De största effekterna finns inom byggsektorn och fastighetsverksamheten, men även inom den övriga kultursektorn bidrar Svenska kyrkan till att stora mervärden skapas.

